

РЕЗЮМЕ
НА ГОДИШНИЯ ДОКЛАД
ОТНОСНО
ЦЯЛОСТНАТА ДЕЙНОСТ ПО
СЪСТОЯНИЕТО НА ЗАЩИТАТА НА
КЛАСИФИЦИРАНАТА ИНФОРМАЦИЯ
В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ПРЕЗ 2019 Г.

Настоящото резюме е обобщение на съдържанието на Годишния доклад относно цялостната дейност по състоянието на защитата на класифицираната информация в Република България през 2019 г.

Докладът е изготвен в изпълнение на разпоредбата на чл. 7 от Закона за защита на класифицираната информация и е резултат от съвместната работа със службите за сигурност и службите за обществен ред и другите организационни единици.

В рамките на междуведомствената процедура по съгласуване Докладът беше изпратен за становище на всички министерства и заинтересовани ведомства и беше съгласуван от всички без бележки и предложения. На свое заседание Министерският съвет прие Доклада.

В структурата си Докладът съдържа анализ на:

- общата дейност на ДКСИ за осъществяване на държавната политика в областта на сигурността на класифицираната информация и взаимодействието между органите с компетентности в областта на защитата на класифицираната информация;
- състоянието, функционирането и надеждността на Националната система за защита на класифицираната информация (НСЗКИ), с оглед ефективното управление на рисковете;
- резултатите от прилаганите мерки по видовете сигурност на информацията;
- изграждането на съзнание за сигурност;
- международното сътрудничество и прилагането на международните стандарти и добрите практики на партньорите от НАТО и ЕС при защитата на класифицираната информация;

- изводите и приоритетите за 2020 г. в дейността по защита на класифицираната информация.

Ефективното функциониране на Националната система за защита на класифицираната информация (НСЗКИ) се осигурява чрез непрекъснатата координация и взаимодействие между компетентните органи:

- Държавната комисия по сигурността на информацията;
- службите за сигурност;
- службите за обществен ред;
- организационните единици (ОЕ) по смисъла на § 1, т. 3 от ДР на ЗЗКИ;
- служителите по сигурността на информацията (ССИ).

Комплексното прилагане на мерките по видовете сигурност на информацията, своевременното констатиране на несъответствията, пропуските и нарушенията и предприемането на необходимите действия гарантират надеждното функциониране на НСЗКИ и защитата на държавната и служебната тайна, както и на предоставената на Република България чуждестранна класифицирана информация.

През 2019 г. ЗЗКИ претърпя две изменения, които са свързани с промени в други закони, като по същество основният правен акт в областта на защитата на класифицираната информация остана непроменен.

Не са правени изменения и допълнения в Правилника за прилагане на Закона за защита на класифицираната информация и наредбите по различните видове сигурност на класифицираната информация.

През 2019 г. след задълбочен анализ на натрупаната до момента практика от организационните единици по прилагането на ЗЗКИ, ДКСИ идентифицира

необходимост от неговото изменение и усъвършенстване в определени сфери, с цел подобряване на мерките за защита на класифицираната информация по отделните видове сигурност. Със сътрудничеството на ДАНС беше изготвен проект на Закон за изменение и допълнение на ЗЗКИ, който беше изпратен за становище до компетентните ведомства в рамките на съгласувателната процедура по чл. 32 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация. В процеса на съгласуването се очертаха допълнителни въпроси, изискващи получаването на становища и от други заинтересовани организационни единици. Последното дава основание за провеждане на ново разширено обсъждане по поставените теми през 2020 г.

През изминалия период бяха издадени нови Задължителни указания на ДКСИ относно обучението на лицата в областта на защитата на класифицираната информация. Натрупаната практика от страна на ДКСИ в организацията и провеждането на обучение в областта на защитата на класифицираната информация, включването на нови теми в провежданите от ДКСИ обучителни курсове, осъвременяването на прилаганите форми и методи на обучение наложиха издаването на нови указания. Същите отчитат необходимостта от въвеждането на минималните стандарти за съдържанието на учебните програми и постигат унифициране на подготовката на обучаемите.

Във връзка със започналата актуализация на Правилата по сигурността на НАТО и ЕС, през 2019 г. се очерта необходимост от изменение на Задължителните указания на ДКСИ за разкриване и функциониране на регистратури за класифицирана информация на НАТО и от разработване на указания относно разкриването и функционирането на регистратури за класифицирана информация на ЕС и за работа с такава информация.

Дейността по изменението на съществуващите указания и изготвянето на нови такива започна през 2019 г. и след обсъжданията по видовете сигурност на класифицираната информация в рамките на форматите от компетентността на ДКСИ към НАТО и към ЕС ще завърши през 2020 г.

При осъществяване на своите правомощия ДКСИ работи в тясно взаимодействие със службите за сигурност и службите за обществен ред, което продължи и през 2019 г. при изпълнението на задълженията, свързани с извършване на проучванията за надеждност на служителите по сигурността на информацията и издаване на сертификати за работа с класифицирана информация на НАТО и ЕС на служителите в ОЕ.

През 2019 г. ДКСИ, съвместно с ДАНС, дирекция „Вътрешна сигурност“ на МВР, ДАР, ДАТО и СВИ-МО, извърши проучване за надеждност и издаде 293 разрешения за достъп до национална класифицирана информация на служители по сигурността на информацията.

През 2019 г. са прекратени 282 разрешения, няма постановени отнемания и откази за издаване на разрешения на ССИ.

ДКСИ продължи да осъществява контрол върху процедурите по персонална сигурност на класифицираната информация на НАТО и ЕС. Съвместно със службите за сигурност и службите за обществен ред ДКСИ извърши проучване и издаде сертификати на лица с необходимост от достъп до класифицирана информация на НАТО и ЕС.

В резултат от успешното завършване на тези процедури, през 2019 г. са издадени общо 3094 сертификата за достъп до класифицирана информация на НАТО.

През 2019 г. ДКСИ е издала 2338 сертификата за достъп до класифицирана информация на ЕС.

Най-голям брой сертификати Комисията е издала на служителите от ОЕ в Министерството на отбраната и Българската армия, Министерството на вътрешните работи, службите за сигурност, службите за обществен ред и централните държавни органи на изпълнителната власт (вкл. Администрацията на президента на Република България, Министерския съвет и министерствата). Това са организационни единици, чиито служители най-често работят с класифицирана информация на НАТО и ЕС, предвид спецификата на дейността им като държавни органи и взаимодействието им в международни структури.

Постигнатите резултати са плод на съвместната дейност на ДКСИ и службите за сигурност и службите за обществен ред. Благодарение на доброто взаимодействие, ДКСИ продължи успешно да изпълнява своите международни ангажименти в областта на персоналната сигурност.

Основни елементи от Националната система за защита на класифицираната информация са службите за сигурност и службите за обществен ред.

От изминалата година могат да бъдат направени следните изводи за тяхната дейност:

- Службите за сигурност и службите за обществен ред прилагат необходимите мерки, способности и средства за защита на класифицираната информация при нейното създаване, регистриране, съхраняване и унищожаване. Извършват се месечни и годишни проверки за наличността на документите и материалите, съдържащи класифицирана информация;

- През 2019 г. службите за сигурност и службите за обществен ред продължиха ефективно да изпълняват своите задължения като проучващи органи и да поддържат високо равнище на сигурността на класифицираната

информация.

Правомощията на проучващите органи, освен издаването на разрешения за достъп, включват и постановяване на прекратявания и отнемания на разрешения за достъп до класифицирана информация и откази за издаване на такива. Заинтересованите лица могат да обжалват тези актове освен пред ДКСИ, така и пред Върховният административен съд. Пред него подлежат на обжалване откази, отнемания и прекратявания, постановени от ДКСИ и решенията на ДКСИ по постъпили в ДКСИ жалби срещу актове на проучващите органи.

През 2019 г. в Комисията са разгледани 23 жалби: 9 срещу отнемания, 11 срещу откази и 3 срещу прекратяване на разрешения за достъп до класифицирана информация. С решение на ДКСИ са потвърдени 4 акта на отнемане, 6 на отказ и 2 прекратявания на разрешения за достъп до класифицирана информация. Отменени са 4 отнемания, 1 отказ и 1 прекратяване на разрешение за достъп до класифицирана информация. Няма оставени без разглеждане административни производства. По 5 от административните производства е изискана допълнителна информация от проучващите органи.

ДКСИ е конституирана като ответник в касационни производства по обжалване на постановени по реда на чл. 68 и чл. 69 от ЗЗКИ актове по 14 съдебни производства пред Върховния административен съд. През календарната 2019 година са постановени 10 решения по висящи съдебни производства. По 5 от приключилите дела ВАС се е произнесъл, като е потвърдил решенията на ДКСИ, а по 5 от съдебните производства ВАС е отменил решенията на ДКСИ и съответно административната преписка е върната на ДКСИ за ново произнасяне.

Дейността на организационните единици са друг основен елемент от Националната система за защита на класифицираната информация. Към 31.12. 2019 г. общият брой на обявените в ДКСИ ОЕ е 2 064. От тях броят на обявените през годината нови ОЕ е 15, които са търговски дружества.

През 2019 г. са разкрити 13 регистратури и контролни пунктове за национална класифицирана информация и 2 за НАТО. Не са разкривани регистратури за класифицирана информация ЕС. Като цяло системата от регистратури е стабилна. По-голяма част от ново разкритите регистратури са на търговски дружества, които предприемат дейности и развиват способности в областта на индустриалната сигурност.

Служителите по сигурността на информацията на организационните единици са основни органи с отговорност за защита на класифицираната информацията в НСЗКИ.

Държавната комисия по сигурността на информацията поддържа постоянен контакт със служителите по сигурността на информацията, като по този начин се разрешават възникналите затруднения в дейността им по прилагането на мерките за защита на класифицираната информация.

Чрез провеждане на обучения, консултации, работни срещи, размяна на кореспонденция и оказване на методическа помощ, ДКСИ през 2019 г. продължи да обръща сериозно внимание на изпълнението на изискванията на ЗЗКИ и ППЗЗКИ от страна на организационните единици (ОЕ). ДКСИ периодично публикува на своя сайт актуална информация в помощ на служителите от ОЕ.

Обхватът на проверените организационни единици от органа по прекия контрол включва структурите на СС, СОР, съда, прокуратурата, държавната администрация, МО, местното самоуправление, търговските дружества.

Докладите отразяват изпълнението на изискванията по видовете сигурност и констатираните пропуски и нарушения в ОЕ.

За постигане на ефективна защита и комплексно прилагане на изискванията по видовете сигурност на информацията ДКСИ постоянно анализира и оценява постъпващата информация от Органа по прекия контрол (ДАНС), СС, СОР, ОЕ и ССИ. Въз основа на направените изводи, Комисията планира и предприема необходимите действия за гарантиране на надеждността на НСЗКИ.

В резултат на последователната политика и консолидиращия подход на ДКСИ при осъществяване на общия контрол и прилаганите процедури от компетентните органи, през 2019 г. не са констатирани съществени пропуски, които да възпрепятстват ефективното функциониране на НСЗКИ.

Установените рискове и заплахи, както и констатираните съществени пропуски и нарушения на правилата за защита на класифицираната информация са отразени в пълния текст на Годишния доклад. През 2019 г. в ДКСИ са постъпили 107 уведомления за изпълнението на предписанията от проверките в ОЕ. По-голямата част от предписанията са изпълнени в указаните срокове. Неизпълнението на някои от предписанията са свързани със структурни промени в ОЕ, недостатъчно финансово осигуряване и/или необходимост от получаване на допълнителни указания.

Докладът съдържа в детайли извършените конкретни дейности, прилаганите мерки по отделните видове сигурност, срещаните трудности и допусканите пропуски и нарушения, анализ и изводи.

Прилагането на системата от принципи и мерки в областта на персоналната сигурност е от решаващо значение за защитата на класифицираната информация. Пропуските и нарушенията в областта на персоналната сигурност остават най-значимите предпоставки за осъществяване на нерегламентиран достъп до класифицирана информация. В повечето случаи нарушенията са следствие от недостатъчен контрол на оправомощените длъжностни лица. В качеството на орган по прекия контрол, ДАНС своевременно предприема мерки за отстраняване на констатираните проблеми в горепосочените случаи с цел предотвратяване на нерегламентиран достъп до класифицирана информация и настъпване на вреди за националната сигурност.

Общата оценка показва, че през 2019 г. ДКСИ, службите за сигурност и службите за обществен ред са спазвали в необходимата степен критериите за надеждност спрямо служителите, на които се налага да работят с класифицирана информация. Все по-голяма актуалност придобива въпросът за ефективността на осъществявания последващ контрол върху лицата с издадени разрешения или сертификати за достъп до класифицирана информация.

Доброто познаване на правилата за работа и тяхното правилно и адекватно приложение са една от най-важните гаранции за предотвратяване на нерегламентиран достъп и за осигуряване на надеждна защита на класифицираната информация.

През изминалата година в системата на обучение по защита на класифицираната информация бяха обхванати голям брой служители с достъп до класифицирана информация. В организираните и проведени в Учебния

център на ДКСИ 28 курса за първоначално, текущо и тематично обучение взеха участие 559 длъжностни лица и други служители с отговорности в областта на защитата на класифицираната информация. Бяха проведени 8 курса от т.нар. изнесено обучение в организационните единици.

С приоритет се ползваше провеждането на курсове за задължително първоначално обучение на служители по сигурността на информацията. В 5 курса за този вид обучение взеха участие 83 новоназначени служители по сигурността на информацията. В 2 курса за текущо обучение участваха 28 служители по сигурността на информацията.

В проведените 17 курса за първоначално обучение на завеждащи и заместник завеждащи регистратури участваха 376 служители. В 2 курса за текущо обучение участваха 39 завеждащи регистратури. В резултат общо 416 служители, заемащи тази длъжност в организационните единици, преминаха през годината обучение в курсове на ДКСИ. Сред тях повече от половината бяха представители на организационни единици на изпълнителната власт.

През 2019 г. в системата на обучението на ДКСИ бяха включени курсовете за обучение на куриери. Проведени бяха 2 курса, които обхванаха 33 служители, определени като куриери в организационни единици на изпълнителната власт и органи на съдебната власт. Резултатите от курсовете показаха, че утвърдения от ръководството на ДКСИ учебен план и тематика дават необходимите професионални знания и умения за изпълнението на куриерска дейност.

Обучението е основна предпоставка за ефективност в цялостната дейност по защита на класифицираната информация. Постигнатите резултати в областта на обучението се отразяват непосредствено върху общото състояние, законосъобразното и надеждно функциониране на Националната

система за защита на класифицираната информация.

Изминалата 2019 година може да бъде определена като успешна в областта на обучението. Задачите са изпълнени, а поставените пред системата за обучение цели в голяма степен са постигнати. Ръководена от разбирането, че постигнатото в тази област трябва да бъде запазено и развивано и през 2020 г. ДКСИ поставя обучението като едно от основните и приоритетните направления в своята дейност.

През 2019 г. прилагането на мерките, способите и средствата за защита на класифицираната информация при създаване, обработване, съхраняване и пренасяне на документи, както и при организирането на работата в регистратурите за класифицирана информация, продължи да е приоритет в дейността на ДКСИ и компетентните органи от НСЗКИ.

В областта на документалната сигурност през 2019 г. при проверките по прекия контрол се констатираха пропуски, свързани с неправилно съхранение на документи, неправилно определяне на нивата на класификация или пропуск да се постави гриф за сигурност. Благодарение на предприетите навременни и адекватни мерки от органа по прекия контрол и организационните единици не са настъпили вреди в областта на националната сигурност.

В резултат на последователните съвместни усилия на ДКСИ, ДАНС и компетентните органи в ОЕ, през 2019 г. прилаганите мерки по документална сигурност са осигурили ефективна и надеждна защита на класифицираната информация.

В резултат на взаимодействието между ДКСИ, ДАНС и ОЕ през 2019 г. не са установени случаи на нерегламентиран достъп до класифицирана

информация в областта на физическата сигурност.

Компетентните проучващи органи по индустриална сигурност - ДАНС, ДАТО, ДАР и СВИ-МО издадоха през годината 117 удостоверения за сигурност. Удостоверенията за сигурност до ниво „Секретно“ са издадени предимно на търговски дружества, регистрирани в подържаната от Министерството на икономиката публична база данни на кандидатите за участие в международни процедури на НАТО. Към 31.12.2019 г. 256 търговски дружества притежават валидни удостоверения за сигурност.

Анализът на проведените през 2019 г. процедури в областта на индустриалната сигурност позволява да бъдат направени следните изводи:

- ДКСИ запазва координиращата си роля при инициране и провеждане на обществени поръчки с достъп до национална класифицирана информация и такива от съществено значение за националната сигурност. Ефективното взаимодействие между ДКСИ, ДАНС и възложителите на обществени поръчки, гарантира спазването на процедурите по чл. 95 и чл. 96, ал. 2 от ЗЗКИ.

- с активното взаимодействие между ДКСИ, Службата на НАТО по сигурността и агенциите възложители от НАТО своевременно са приключвани процедурите по индустриална сигурност за участие на български търговски дружества и техни служители – кандидати и изпълнители по класифицирани проекти на НАТО, при спазване на изискванията, принципите и стандартите на Директивата на НАТО относно класифицираните проекти и индустриалната сигурност AC(35-D/2003-REV5) и ЗЗКИ.

Анализът на прилаганите мерки показва, че нормативната уредба и

установените процедури в значителна степен гарантират надеждното и ефективно функциониране на НСЗКИ в областта на индустриалната сигурност.

В качеството си на компетентен орган по прилагането и контрола по изпълнението на международните договори за взаимна защита и обмен на класифицирана информация, Комисията извършва процедури по акредитиране и преакредитиране на точки на присъствие на комуникационни и информационни системи (КИС), организирани от структури в НАТО и ЕС, както и на национални АИС или мрежи, предназначени за обработка на класифицирана информация на НАТО и класифицирана информация на ЕС и чуждестранна класифицирана информация.

ДКСИ извършва преакредитиране на изградените точки на присъствие на КИС на НАТО и ЕС и техните разширения в Република България преди срока на изтичане на декларациите за съответствие. Преакредитирането се извършва след експертна проверка на изпълнението на изискванията на органите в ЕС и НАТО, отговорни за тяхното развитие и експлоатация.

През 2019 г. успешно бяха завършени:

- 2 процедури за преакредитиране на български елементи на КИС на НАТО, единият от които е със седем разширения;
- 4 процедури по акредитиране на национални КИС за работа с класифицирана информация на НАТО;
- 3 процедури по акредитиране на национални КИС за работа с класифицирана информация на ЕС;
- 2 процедури по акредитиране на национални КИС за работа с класифицирана информация на НАТО и на ЕС.

През 2019 г. Държавната комисия по сигурността на информацията издаде още 5 сертификата за определен срок на национални КИС за работа с класифицирана информация на НАТО и класифицирана информация на ЕС. Прекратени бяха 17 броя сертификати на КИС поради изтичане на срока им на валидност.

Със свои решения през изминалата година, поради заявена необходимост от организационните единици, ДКСИ съгласува издаването от Органа по акредитиране на сигурността (ОАС) на 33 сертификата за сигурност на КИС за определен период преди завършване на процедурите по тяхното акредитиране.

През 2019 г. Органът по акредитиране на сигурността е издал общо 26 сертификата за сигурност на КИС, състоящи се от една работна станция и 48 сертификата на по-сложни КИС, предназначени за работа с национална класифицирана информация. Прекратени са 41 сертификата за сигурност на КИС поради изтичане на срока им на валидност и няма отнети такива.

ДКСИ продължи да оказва съдействие и методическа помощ на организационните единици при акредитиране на КИС за работа с класифицирана информация на НАТО и ЕС, изготвяне на стратегии за акредитиране на конкретните комуникационни и информационни системи и даване на указания както за изготвяне на необходимите документи, така и за реализиране на мерките за изпълнение на изискванията за логическо разделяне на националната от чуждестранната класифицирана информация.

През 2019 г. беше създадена експертна работна група в ДАНС, в работата на която се включиха и експерти от ДКСИ, която да изготви измененията в подзаконовата нормативна база, наложени вследствие с приетите през 2018 г. изменения и допълнения в ЗЗКИ в областта на

сигурността на КИС, свързани с допускане на изграждането на междусистемни връзки и замяна на наименованието АИС или мрежи с комуникационни и информационни системи.

Органът по криптографската сигурност разработва алгоритми за криптографски устройства, произвежда криптографски ключове и провежда обучения в областта на криптографската сигурност.

През 2019 г. Органът по криптографска сигурност е одобрил 4 криптографски средства, от които 2 национални криптографски средства за защита на национална класифицирана информация с ниво „Поверително“ и 2 национални криптографски средства за защита на национална класифицирана информация с ниво „За служебно ползване“.

През изминалата календарна година са въведени в експлоатация 15 софтуерни и 6 хардуерни криптографски средства за защита на класифицирана информация.

За същия период е извършена преоценка на 4 одобрени криптографски средства, използвани в Република България. През посочения период е свалено от експлоатация 1 криптографско средство, поради изтичане периода на експлоатация.

През 2019 г. националните органи по разпределение на криптографски материали за защита на класифицирана информация на ЕС и на НАТО изпълняваха своите функции в необходимия обем и при стриктно изпълнение на нормативната уредба в тази област.

Международната дейност на Държавната комисия по сигурността на информацията допринася за развитие и задълбочаване на международните

отношения на Република България във всички области на обществената и икономическа дейност, в които в хода на сътрудничеството се налага обмен на класифицирана информация.

Чрез участието през 2019 г. на представители на Комисията в двустранни и международни инициативи в областта на сигурността на класифицираната информация, ДКСИ продължи да поддържа активен диалог с международните партньори по въпроси от взаимен интерес. Паралелно с това са отговорностите на ДКСИ, като Национален орган по сигурността, съгласно Правилата по сигурността на НАТО и на ЕС. През изминалата календарна година продължи ползотворното сътрудничество между ДКСИ и компетентните органи по сигурността на НАТО и ЕС, а нейни представители участваха в работните формати на двете организации с компетенции по защита на класифицираната информация. Изпълнявайки своите правомощия в областта на персоналната и индустриалната сигурност на класифицираната информация, ДКСИ осигури безпрепятственото развитие на процесите в тези области чрез приключване в срок на процедурите по проучване за надеждност на български граждани, кандидатстващи за заемане на длъжност или работещи в структури на НАТО, ЕС, държави членки и други държави.

В резултат на положените от ДКСИ усилия за изграждане на стабилна международноправна рамка в областта на защитата на класифицираната информация, към 31.12.2019 г., за Република България са влезли в сила общо 49 споразумения за взаимна защита и обмен на класифицирана информация с други държави и международни организации.

През отчетния период акцентът на развитие на двустранните отношения в тази сфера е обусловен от външнополитическите приоритети на страната, развитието на нейните търговско-икономически връзки и от утвърждаващата

се тенденция на засилване на сътрудничеството по въпросите на сигурността в рамките на двустранния и многостранния диалог.

През 2019 г. по кореспондентски път се подписа Споразумение за взаимната защита на военна класифицирана информация между Правителството на Република България и Правителството на Кралство Дания. То установява правната рамка на сътрудничеството относно защитата на класифицираната информация, обменяна или създавана в хода на военното сътрудничество между двете държави. Предстои изпълнение на вътрешноправните процедури на Кралство Дания, необходими за влизане в сила на Споразумението.

За договореното през 2018 г. Споразумение между Правителството на Република България и Правителството на Алжирската демократична и народна република за защита на класифицираната информация, обменяна в рамките на двустранното сътрудничество приключиха националните вътрешноправни съгласувателни процедури на двете страни по одобряване проекта на Споразумение. Предстои подписване през 2020 г.

В контекста на утвърждаващата се тенденция на засилване на сътрудничеството по въпросите на сигурността между НАТО и държавите партньори и при отчитане на външнополитическите приоритети на Република България, през разглеждания период типовият проект на Споразумение за взаимна защита и обмен на класифицирана информация беше връчен на Ислямска Република Афганистан, Арабска Република Египет, Ирландия, Исландия, Хашемитско Кралство Йордания, Република Колумбия, Кралство Мароко, Нова Зеландия, Обединените арабски емирства, Република Сингапур и Съединените американски щати.

През изминалата година ДКСИ гарантира спазването и правилното прилагане на правилата на НАТО, свързани със защитата на класифицираната информация

Комисията продължи развитието на установените връзки между компетентните национални служби и структурите на НАТО при провеждането на процедури по проучване за надеждност на български граждани, кандидатстващи или заемащи позиции, изискващи издаването на сертификат за достъп до класифицирана информация на НАТО.

И през отчетния период представители на ДКСИ участваха в редовните заседания на Комитета на НАТО по сигурността в различните му формати.

Основната тема на заседанията на Комитета на НАТО по сигурността във формат „Политика за сигурност“ бе актуализирането на действащите и създаването на нови организационно-регламентиращи документи.

Направи се цялостен преглед на Политиката на НАТО по сигурността С-М(2002)49. Това е основният документ, регламентиращ работата с класифицирана информация на НАТО. Към политиката има подкрепящи директиви по отделните видове сигурност. Те също бяха обект на преразглеждане през годината, като за тях, след задълбочени дискусии, се изготвиха проекти на работни документи.

С оглед отразяване на нововъзникналите предизвикателства пред Алианса и дейностите, свързани с неговото развитие и разширяване, обект на актуализация бе и документ С-М(2002)50 за мерките за защита на цивилните и военните структури на НАТО, разгърнати сили и съоръжения (активи) срещу терористични заплахи.

Предстои прегледът на политиката да бъде завършен, като се отчитат съществуващите национални различия по отделни въпроси.

Предмет на дискусия през 2020 г. в работната програма на формата ще бъде прегледът на Директивата относно класифицираните проекти и индустриалната сигурност.

Комитетът по сигурността проведе и редовните си заседания във формат „Сигурност на комуникационните и информационни системи – CISS“. През 2019 г. продължи разискването на темата за използването на облачните технологии за достъп и пренос на информация на НАТО, „Интернет на нещата“ и сертифицирането на доставчици на облачни услуги. Бе изразена воля политиката да бъде имплементирана по начин, достъпен за обществени доставчици.

Очаква се през следващата година да се направи преглед на Директивата по сигурността на Комуникационните и информационни системи, да продължи обсъждането на темата за изкуствения интелект на НАТО и да се ревизира Планът за действие по киберсигурност и киберотбрана. Фокусът се поставя върху жизнения цикъл на КИС, осъвременяването и създаването на нови архитектурни принципи в сигурността, подобряване ефикасността на процеса по акредитация, предоставяне на по-голяма прозрачност на рисковете за сигурността, засягащи НАТО, предоставяне на права на служителите по сигурността на КИС.

Комитетът отбеляза необходимостта от овладяване на дигиталната революция, която е критична за успеха на Алианса. Иновации като умни машини и изкуствен интелект трансформират начина, по който големите организации оперират. Обръща се внимание на важността да се анализират данни, посредством машинна обработка, с цел откриване на враждебни намерения за въздействие върху общественото мнение за дейностите на НАТО.

Работата на Комитета по сигурността във формат „Ръководители на национални органи по сигурността“ през годината се обуславяше от нововъзникващите предизвикателства пред сигурността и отражението на политическата обстановка в партньорските държави върху Алианса. През годината, освен регулярните заседания на формата в Главната квартира на НАТО, се проведе и заседание на Комитета на НАТО по сигурността във Варшава, Република Полша, което бе с участието на повече от 20 партньорски на НАТО държави. Като основни цели на заседанието се изтъкнаха необходимостта от непрекъснатото развитие на стандартите за защита на класифицираната информация и споделянето на добрите практики между държавите, актуализацията на базата данни, допълнена с информация за тези на държавите партньори, и приемане на нова таблица за еквивалентност на нивата на класификация за сигурност на информацията, приложими в отделните държави.

В днешно време НАТО и отделните негови членове са изправени пред множество предизвикателства като изцяло нова среда за сигурност, все по-задълбочаваща се глобализация на икономиката и пазара на труда, развитие на технологиите, но неизменно съпътствани с повишаване на нивото на заплахите. Всичко това налага постоянни усилия от отделните страни за опазване на класифицираната информация и нейната адекватна защита.

Задължение на всяка държава е да има програма за обучение за съзнание за сигурност, която следва от Политиката по сигурността. Препоръчва се разработването на отделни модули, съобразно целевите групи – новоназначени, висши мениджъри, контрагенти. Разработването на различни постери, брошури, видеа, които представят нужната информация по достъпен начин, също е положителна практика, както и обратната връзка,

осигурявана чрез брифинги при нарушения, регулярни имейли и съобщения, курсове, в които се споделят примери, минали инциденти и анализ на последиците им, а също така други онлайн модули.

Изминалата 2019 година бе ползотворна година за съвместната работа на ДКСИ със Службата на НАТО по сигурността и с представителите на останалите държави членки на Алианса.

Изграденото сътрудничеството между ДКСИ и партньорските структури от органите и институциите на ЕС в областта на защитата на класифицираната информация продължи своето устойчиво развитие и през 2019 г.

В изпълнение на своите компетенции ДКСИ като Национален орган по сигурността, съгласно Решение на Съвета от 23 септември 2013 година относно правилата за сигурност за защита на класифицирана информация на ЕС (2013/488/ЕС), продължи да участва в съответните подготвителни органи към Съвета на ЕС, формати от нейната компетентност към Европейската комисия (ЕК) и Европейската служба за външна дейност (ЕСВД) и различни тематични форуми в областта на защитата на информацията.

Представители на Комисията участваха в заседанията на Комитета по сигурността към Генералния секретариат на Съвета (ГСС) на ЕС, Комитета по сигурността, формат „Осигуреност на информацията” към ГСС на ЕС, Борда по акредитация на сигурността към ГСС на ЕС, Експертната група по въпросите на сигурността в ЕК, Комитета по сигурността към ЕСВД, Борда по акредитация на сигурността към ЕСВД.

В рамките на Комитета по сигурността към Генералния секретариат на Съвета продължи започналият през 2018 г. процес по преразглеждане на

Правилата по сигурността (2013/488/ЕС) с оглед възможността за прилагане на принципа за „общо ядро по сигурността“ („common core“) – приемане на правила по сигурността, обвързващи Съвета, Европейската комисия и Европейската служба за външна дейност. Целта е да се въведат единни правила, доколкото и класифицираната информация е обща за трите институции и интересите, които подлежат на защита са общи за всички държави членки.

Значително място в работата на Комитета по сигурността бе отделено на анализ на причините относно случаи на нерегламентирано разкриване на класифицирана информация на ЕС. Първоначалните изводи показват необходимост от ревизия на правилата за работа с информация с ниво на класификация за сигурност RESTREINT UE/EU RESTRICTED в посока изработване на по-строги мерки.

През 2019 г. Комитетът по сигурността към ГСС одобри Програма на ЕС за 2020 г. за посещения за оценка на сигурността. Република България е предвидена като държава членка, в която ще се извърши такова посещение.

През изминалата година в рамките на Комитета по сигурността към ГСС на ЕС, формат „Осигуреност на информацията“ продължи работата по актуализиране на Политиките и Ръководствата по сигурността в областта на защитата на класифицирана информация на ЕС, обработвана в комуникационните и информационни системи.

През 2019 г. Комитетът по сигурността към Европейската служба за външна дейност продължи работа по процесите за договаряне и сключване на споразумения по сигурността и административни договорености между ЕС и трети държави/международни организации. В рамките на изминалия отчетен период развитие на договорните отношения имаше с Грузия, Република

Молдова, Република Албания, Канада и Хашемитското кралство Йордания.

През есента на 2019 г. председателят и експерти от ДКСИ взеха участие в Четиринадесетия ежегоден симпозиум по сигурността. Симпозиумът традиционно се организира от дирекция „Сигурност” в Европейската комисия и е насочен към служители, работещи в областта на сигурността в европейските институции и агенции, постоянните представителства на държавите членки към ЕС, както и националните органи по сигурността.

Симпозиумът продължи да разглежда развитието на теми, концепции и мерки в областта на сигурността. Представянията и дискусиите бяха съсредоточени върху важността на въпросите, свързани с информационните кампании като фундаментално предизвикателство пред демократичните общества. Широко бе засегната темата за фалшивите новини и дезинформацията. Общо е виждането, че борбата срещу пропагандата, основана на фалшиви новини и дезинформация, е непрекъснат процес, който трябва да се развива и задълбочава, както на ниво политики, така и на ниво институции и оперативни действия.

Взаимодействието между ДКСИ и компетентните структури в органите, институциите и агенциите на ЕС в областта на персоналната сигурност и през 2019 г. намери своето обективизиране в провежданите от ДКСИ, съвместно със службите за сигурност, процедури по проучване за надеждност на български граждани, които кандидатстват за или заемат длъжности в органи, институции или агенции на ЕС. Постъпващите от партньорските служби на ЕС искания бяха обработвани своевременно, така че резултатите от проучването се предоставяха в срок. По този начин и през 2019 г. не беше допуснато забавяне в проучванията, което позволи всички български граждани да изпълняват безпрепятствено задълженията, произтичащи от длъжностите, които заемат в

структури на ЕС.

Дейностите на ДКСИ, а и на всички компетентни органи в Република България за защита на класифицираната информация в контекста на отговорностите на страната като член на ЕС, и през 2019 г. продължиха да бъдат на ниво, което позволява да бъде направена положителна оценка за цялостната защита на класифицираната информация на ЕС, обработвана в български организационни единици.

В заключителната си част докладът очертава приоритетите в дейността на ДКСИ, службите за сигурност, службите за обществен ред и останалите субекти от Националната система за защита на класифицираната информация през 2020 г.

Анализът на цялостната дейност по защитата на класифицираната информация в Република България през 2019 г. позволява да бъдат направени следните изводи и да се очертаят приоритетите за 2020 година:

Към настоящия момент законовата уредба регулира в достатъчна степен обществените отношения в областта на защитата на класифицираната информация. Опитът от изминалата година при подготовката на проекта на закон за изменение и допълнение, с оглед на постъпилите предложения, показва различни аспекти на практиката по прилагането на действащата уредба и очерта необходимост от систематизация на въпросите, които се нуждаят от актуализация. С оглед на това сред приоритетите за 2020 година на ДКСИ ще бъде подготовката на нов проект на закон за изменение и допълнение на ЗЗКИ, чийто конкретни предложения да доведат до усъвършенстване на нормативната уредба.

Във връзка с това и доколкото в съдебната практика по

административните производства пред Върховния административен съд продължават да се постановяват противоречиви решения, през 2020 година ДКСИ ще отдели внимание на съществуващия към момента правен режим с оглед неговата промяна или създаването на отделен, специален ред за разглеждане на тези производства.

В областта на сигурността на КИС бяха приети промени в нормативната уредба на законово ниво през 2018 година, а през 2019 година се направиха нужните промени в съответната подзаконова уредба. Очакваното финализиране през следващата година ще приведе в съответствие тези отношения с актуалните тенденции на международната среда и се очаква техният практически ефект да бъде демонстриран през 2020 година. По този начин ще се отговори на динамиката на тези отношения и ще се създаде правна регулация, която да позволява да бъде осигурявана в достатъчна степен възможност за реакция. В голяма част от организационните единици обаче, се запазват проблемите, свързани с осигуряване на достатъчен ресурс за обезпечаване на практическото прилагане като продължават да съществуват технологични проблеми, свързани с липсата на съвременно оборудване, което да е достатъчно надеждно и липсата на достатъчен кадрови ресурс от висококвалифицирани експерти. Проблемите изискват увеличаване на усилията както на компетентните органи, така и на ръководителите на организационните единици. Това положение е валидно и по отношение на криптографската сигурност, при която е необходимо да се засили контролът от страна на компетентните органи, да се подобри организацията при експлоатиране на криптографски средства и мрежи и да се осигури адекватно обучение.

През 2019 година Държавната комисия по сигурността на

информацията, в качеството си на държавен орган, осъществяващ политиката за защита на класифицираната информация запази устойчиво ниво на функциониране и продължи успешно да изпълнява възложените ѝ функции в необходимия обем, следвайки начертаните приоритети и водена от идеята за приемственост и последователност в дейността по осигуряване на необходимата защита на класифицираната информация. По този начин ДКСИ запази водещото си място като централно звено в Националната система за защита на класифицираната информация. Нейната дейност ще продължи своята насока към непрекъснат анализ и оценка на рисковете и опасностите пред Националната система за защита на класифицираната информация и предлагане на решения за нейното развитие и усъвършенстване.

Под ръководството на ДКСИ организацията и контролът на дейностите по защитата на чуждестранната класифицирана информация гарантират изпълнението на задълженията на Република България, произтичащи от членството в НАТО и ЕС и сключените международни договори.

И през този отчетен период се запазва броят на организационните единици, задължени субекти по ЗЗКИ, както в държавната администрация, така и в местното самоуправление, във въоръжените сили и съдебната система.

Като отлично може да се оцени установеното взаимодействие между ДКСИ и организационните единици по оказване на методическо ръководство и помощ при работа с класифицирана информация.

Изградената Национална система за защита на класифицираната информация притежава необходимия капацитет да неутрализира заплахи, рискове и вреди за националните и обществените интереси. Тя е надеждна и способна своевременно да идентифицира рисковете и да минимизира

възможността за настъпване на вредни последици от нарушаване на мерките за защита на класифицираната информация и осъществяване на нерегламентиран достъп. През 2019 г. в компетентните органи не са постъпили данни за настъпване на вреди за националната сигурност в резултат от нерегламентиран достъп до класифицирана информация. Координацията и взаимодействието между компетентните органи от системата продължават да бъдат ефективни като по този начин се гарантира нейната надеждност, последователност и приемственост в политиката за защита на класифицираната информация и изпълнение на основната цел на ЗЗКИ.

Обоснован е общият извод, че през 2019 година се запази постигнатото високо ниво на сигурност на класифицираната информация и нейната еднаква защита.

В областта на персоналната сигурност дейността на организационните единици, провежданите процедури по проучване за надеждност, предприетите действия по линия на прекия контрол, защитиха в достатъчна степен националните интереси и допринесоха за своевременното разкриване, предотвратяване и пресичане на рисковете за класифицираната информация.

В областта на документалната сигурност прилаганите мерки осигуряват ефективната и надеждна защита. Необходимо е да се увеличи броят на практическите обучения за работа с класифицирана информация, особено на служителите в регистратурите. През 2020 година ДКСИ ще актуализира задължителните си указания относно функционирането на регистратурите в областта на чуждестранната класифицирана информация с оглед различните практики по нейното третиране.

И през 2019 година дейността на ДКСИ по преноса на класифицирана

информация осигури срочност и безпроблемно доставяне на информацията до нейните адресати.

Организационните единици следва да продължат усилията за привеждането на използваните средства и системи за физическа сигурност на класифицираната информация в изпълнение на изискванията за сертифицирането им съгласно международните стандарти.

През 2019 г. в областта на индустриалната сигурност не бе допуснат нерегламентиран достъп до класифицирана информация от страна на кандидати или изпълнители по договори.

Съществено място сред приоритетите на ДКСИ в областта на всички видове сигурност ще продължи да бъде провеждането на системно и съответстващо на потребностите обучение на служителите, тъй като то е от решаващо значение за недопускане на нерегламентиран достъп до класифицирана информация и е най-ефективното средство за правилното прилагане на правилата за работа с класифицирана информация и за установяването на работещи механизми за координация и контрол на цялостната дейност по защитата на класифицираната информация. То представлява един от най-съществените елементи от политиката за защита на класифицираната информация както на национално ниво, така и на ниво организационна единица. В изграждането на съзнание за сигурност чрез обучение следва да бъдат обхванати най-широк кръг целеви групи. ДКСИ се утвърди като орган, който осигурява най-ефективната първоначална и функционална подготовка за работа с класифицирана информация. С оглед на това за ДКСИ остава постоянна необходимостта от по-нататъшно повишаване на качеството на обучението, запазване на досегашната интензивност и актуализация на програмите за обучение, неговите форми и методи, като ще

се набляга на практическата насоченост.

В областта на международните отношения поетите ангажименти от страната ни, свързани основно с членството на Република България в НАТО и Европейския съюз, определят като постоянен приоритет дейността на ДКСИ по подготовка и сключване на двустранни споразумения за взаимна защита на класифицираната информация, но също така и активната роля на ДКСИ като национален орган по сигурността в работата на съответните структури за сигурност.

Широкообхватни бяха дейностите, свързани както с организационното развитие и укрепване на способностите на компетентните органи, така и с повишаване на нивото на прилаганите мерки по видовете сигурност на класифицираната информация и с повишаване на съзнанието за сигурност и обучението.

Отчетената дейност на ДКСИ за 2019 година показва запазен висок ресурсен капацитет и неговото фактическо измерение в реализацията на стратегическите цели и на планираните приоритети. Изпълнявайки своята основна функция да осъществява политиката за защита на класифицираната информация, съвместно с останалите компетентни органи от националната система за защита на класифицираната информация ДКСИ ще продължи своята работа за усъвършенстване на системата и постигането на дългосрочните цели за ефективното гарантиране на сигурността на класифицираната информация.